

SAMENVATTING

Rob Bregman

Met dit speciale Succulenta-nummer vieren we ons 100-jarig bestaan; de vereniging Succulenta werd opgericht in 1919. Om die reden treft u nu artikelen aan die herinneringen oproepen aan de afgelopen 100 jaar, artikelen over invloedrijke personen, mensen die een groot aandeel hadden in de popularisering van succulente planten, mensen die belangrijke functies vervulden, en over allerlei aspecten betreffende de kweek en verzorging van cactussen en vetplanten.

Vanzelfsprekend is de eerste pagina gereserveerd voor een voorwoord van onze voorzitter Frans Mommers.

De eerste 5 jaar van ons bestaan, 1919-1924, worden besproken door Peter Knippels. Aangemoedigd door enkele leden van de plantenliefhebbersclub 'Floralia' werd op 16 juni 1919 de 'Nederlandsche Vereniging van Vetplantenverzamelaars' opgericht. De naam 'Succulenta' werd bedacht door de heer J.J. Verbeek Wolthuys. Eind 1919 waren 116 leden geregistreerd. In 1923 startte penningmeester J.M. van den Houten de verkoop van cactuszaden aan de leden. Regionale afdelingen werden opgericht, de eerste daarvan was de afdeling (kring) Amsterdam in mei 1924. De kring Den Haag volgde een jaar later.

Theo Heijnsdijk zet enkele belangrijke mensen van het eerste uur in de schijnwerper: de heren G.D. Duursma, secretaris van 1919 tot 1927, J.J. Verbeek Wolthuys, voorzitter van 1921 tot 1926 en J.M. van de Houten, penningmeester van 1920 tot 1931. Duursma was ook 20 jaar redacteur van het tijdschrift Succulenta, van 1927 tot 1947. Hij schreef vele artikelen en verscheidene boeken. Verbeek Wolthuys volgde in 1921 H.W. Ferrée op als voorzitter. Ook hij schreef vele artikelen en enkele boeken, niet alleen over succulente planten. Van den Houten organiseerde plantententoonstellingen in Rotterdam en stond aan de basis van 'ruilen zonder huilen', een project van ervaren liefhebbers om beginnende liefhebbers van stekjes en plantjes te voorzien. Ook begon hij met het opzetten van een collectie 'lantaarnplaatjes' (toen nog zwart-wit), bedoeld om te vertonen op kringavonden. Dit werd later de diatheek.

Peter Knippels behandelt de oorlogsjaren. In 1940 werd Albert Buining gekozen tot voorzitter. In de koude winters van 1941 en 1942 gingen veel planten verloren door gebrek aan brandstof. Op last van de Duitse bezetter kon Succulenta vanaf 1943 tijdelijk niet meer verschijnen.

Theo Heijnsdijk beschrijft de grote betekenis van mej. J.J.E. van den Thoorn voor Succulenta. In 1934 volgde ze Mia Karsten op als secretaris. Vanaf 1932 regelde ze de verkoop van zaden en in 1954 organiseerde ze een reis naar de tuinen van de Franse zuidkust.

De eerste jaren na de oorlog worden besproken door Peter Knippels. Na de oorlog verscheen het tijdschrift Succulenta pas weer in 1947. Sinds 1933 bestond er naast Succulenta een tweede vereniging voor liefhebbers van cactussen en vetplanten, die zich na onenigheid had afgesplitst. In 1946 kwamen deze twee weer samen. In 1950 werd voor de eerste keer in Amersfoort de zgn. 'grasheuvelconferentie' georganiseerd, een bijeenkomst voor specialisten. Later kreeg deze bijeenkomst een internationaal karakter, en werd omgedoopt in de '3LK' (drielandenconferentie). In 1952 vond er nog een fusie plaats, nl. met de Vlaamse vereniging 'Pereskia', waarmee Succulenta nu een Nederlands-Belgische vereniging werd.

Theo Heijnsdijk belicht het leven van Mia Karsten, nog zo'n belangrijk persoon in de historie van Succulenta. Ze was secretaris van 1927 tot 1934. De succulente flora van Zuid-Afrika had haar bijzondere interesse; van 1926 tot 1930 schreef ze een lange serie artikelen over mesems. In 1947 emigreerde ze naar Zuid-Afrika en schreef een boek over de botanische tuin van de VOC in Kaapstad.

Theo Heijnsdijk schrijft over de kweek van succulente planten in zwart geverfde conservenblikken, een rage die in de vroege jaren '60 de kop opstak. Het voordeel boven de toen algemeen gebruikte aardewerk potten zou zijn dat de aarde beter warmte vasthield en

het wortelstelsel minder beschadigd werd bij het verpotten. Na 1967 ging praktisch iedereen over op plastic potten.

André van Zuijlen bespreekt de regionale afdelingen van Succulenta. De eerste was de kring Amsterdam, in 1924. Een jaar later volgde Den Haag, en in 1926 Rotterdam en Utrecht. In 1988 waren er 34 regionale afdelingen. Jammer genoeg daalde na de eeuwwisseling het aantal tot 21 nu. Het totaal aantal leden daalde van 4075 in 1979 tot het huidige aantal van 1146.

Theo Heijnsdijk beschrijft de bibliotheek van Succulenta, die al werd opgezet in het eerste jaar van bestaan, 1919. In 1932 werd een record bereikt met een bezit van 720 boeken en 481 verzoeken om uitleen. De bibliothecaris in die tijd was C. de Ringh. Nu zijn er 450 boeken in de bibliotheek, die beheerd wordt door mw. Coby Keizer-Zinsmeester. Veel boeken en artikelen zijn nu beschikbaar in digitale vorm.

Jack Schraets geeft een overzicht van het zogeheten 'Clichéfonds', een instelling om zaden aan de leden te kunnen verkopen. Met de opbrengst konden de clichés betaald worden die nodig waren om foto's in Succulenta te kunnen afdrukken. Dit initiatief was al in 1924 opgestart door penningmeester J.M. van den Houten. Belangrijkste persoon was mej. J.J.E. van den Thoon, die alle werk voor haar rekening nam van 1932 tot 1948. In de jaren '70 (de meest succesvolle periode) bestelden 25 % van onze leden (meer dan 1000 mensen) zaden bij het Clichéfonds.

Een andere instelling opgezet door J.M. van de Houten was bedoeld om nieuwe en onervaren leden stekjes en planten te sturen die ze niet elders konden kopen. Het materiaal werd beschikbaar gesteld door meer ervaren leden. In 1969 werd de organisatie overgenomen door O.C. van Soldt, die hiervoor de naam 'ruilen zonder huilen' bedacht. In 1976 vroegen 228 leden een plantenlijst aan en werden er 72 pakketjes met planten verstuurd. In 2007 werd 'ruilen zonder huilen' beëindigd, omdat de meeste liefhebbers planten op andere wijze konden verkrijgen.

Theo Heijnsdijk beschrijft de geschiedenis van de diatheek, een verzameling dia's bijeengebracht door leden. Deze dia's konden aan de afdelingen worden uitgeleend om te vertonen op kringavonden. In 1927 werd hiermee al een begin gemaakt maar de echte start vond plaats in 1972. In 1984 was de diatheek 2500 dia's groot. In 2004 werd de diatheek gestopt omdat nog slechts weinige liefhebbers dia's maakten. Daarna werden de beste dia's gedigitaliseerd.

Peter Knippels bericht over het 75-jarig bestaan van Succulenta in 1994. Gedurende een weekend in Leiden werden tal van activiteiten georganiseerd, in aanwezigheid van de ambassadeur van Zuid-Afrika.

Theo Heijnsdijk behandelt de veelheid aan bestrijdingsmiddelen die de afgelopen 100 jaar zoal in gebruik waren. De meeste middelen zijn ook voor de mens gevaarlijk en giftig (bv. DDT, parathion, temik) en slecht afbreekbaar. Inmiddels zijn ze voor de particulier bijna allemaal verboden. De laatste jaren worden steeds meer biologische bestrijdingsmethoden toegepast.

Een van onze meest gewaardeerde voorzitters was Albert Buining. Lothar Diers beschrijft zijn leven en betekenis voor Succulenta. Vanaf 1966 reisde hij vaak door de cactusgebieden in Zuid-Amerika, vooral Brazilië. Hij ontdekte en beschreef vele nieuwe soorten en schreef een monografie over het geslacht *Discocactus*.

Peter Knippels behandelt de stand van Succulenta bij de floriade van 1992 in Zoetermeer. Door een aantal vrijwilligers werd een kas van 600 mm² met cactussen en vetplanten ingericht, en werd een Mexicaanse sfeer gecreëerd. Er werden totaal 3,3 miljoen bezoekers geregistreerd.

Jack Schraets beschrijft zijn herinneringen aan Ton Pullen, (postuum) erelid van Succulenta, jarenlang lid van de redactie en auteur van vele publicaties, waaronder zijn handboekje over de verzorging van succulente planten, speciaal bedoeld voor beginnende liefhebbers.

Wim Alsemgeest kijkt terug op zijn inmiddels 55 jaar durende lidmaatschap.

Op de achterpagina beschrijft Tom Twijnstra de plant die was afgebeeld in de allereerste 'Succulenta': *Notocactus ottonis*.